Jákob u Lábana

Původ materiálu
Tomáš Pavelka
Pořadí v lekci
12

Genesis 29–31

Tři kapitoly pojednávají o Jákobových námluvách, soupeření jeho žen a jeho útěku od lstivého Lábana. Obsahují mnoho pro děti těžko vysvětlitelných míst, jejichž vypuštěním značně ubyde děje, proto je probíráme najednou. Děj lze shrnout takto:

1. Jákob se u studny zamiluje do Ráchel.

2. Slouží za ni sedm let, ale je podveden a dosten místo ní Leu. Aby dostal Ráchel, musí sloužit dalších sedm let.

3. Na co Jákob sáhne, to se daří, proto ho Lában nechce propustit.

4. Jákob utíká, na cestě ho Lában chytí, ale dohodnou se.

Postřehy pro učitelku

- Jákob se dozvídá, že má přijít dcera jeho strýce, tj. možná budoucí nevěsta. Proto radí pastevcům, aby napojili ovce a šli ještě pást – chce se s ní setkat v sourkomí. Pastýři však čekají, až se u studny shromáždí všichni: Studna se otevírá najednou pro všechny. Těžký kámen brání jejímu znečištění, odpaření atd., voda je vzácná, vykopat studnu dá práci a tak není voda pro každého. Možná také otevírají studnu za přítomnosti všech, aby pak někdo nemohl nařknout ostatní, že vodu znečistili, otrávili atd. Jeden člověk možná nesvede kámen odtáhnout. Jákob se buď skutečně předvedl před Ráchel, když dovedl kámen dvalit sám, nebo ho odvalil spolu s ostatními. Napojit ovce znamená vytáhnou spoustu džberů vody ze studně, takže každopádně Jákob na Ráchel „dělá dojem“.

- Setkání začíná dobře, všichni se objímají a pláčí. Příbuzní byli často jediní blízcí lidé, které člověk v tehdejší drsné době měl. Lábana a jeho sestru Rebeku dělila velká vzdálenost bez jakékoliv možnosti kontaktu. Rodiná blízkost však nebrání zneužívání, skoro právě naopak. Lában může po Jákobovi žádat více a více s poukazem na to, že to dělá „pro rodinu“.

- "Což mi budeš sloužit zadarmo?“ Když Jákob pobývá u Lábana, rozumí se samo sebou, že se bude podílet na práci v rodině – každá ruka je zapotřebí, aby se rodina uživila. Jeho měsíční pobyt může být ale také zároveň „neplacená zkušební doba“. Teprv až si ho prověří, chce Lában Jákoba zaměstnat, i když je to jeho vlastní příbuzný. Za srdečnými slovy o rodině se u Lábana zřejmě skrývá vypočítavost, pravý opak důvěry. Ale pro Jákoba i pro nás je to těžké poznat, stejně jako v rodině.

- Jákob si vybírá tu hezčí. Že měla Lea mírné oči může znamenat buď, že její oči na ní byly to jediné hezké nebo že ji velká mírnost činila méně přitažlivou. Jákob nedělá chybu, že si vybírá tu, která se mu více líbí. Na počátku vztahu stejně můžeme jen málo tušit o povaze našeho protějšku, proto vzhled zůstává jedním z mála vodítek. Dále, člověk má navazovat vztah pouze s tím, koho skutečně chce, kdo se mu líbí. Láska je příliš posvátná věc pro „sňatky z rozumu“. Leiny mírné oči nám však možná odhalují i jistou tragiku lidský vztahů: Pro ne příliš přitažlivý zevnějšek není oceněna ani Leina mírná povaha. Jak uvidíme později, Ráchel tak dobrou povahu nemá, o kapitolu dále čteme:

  Když Ráchel viděla, že Jákobovi nerodí, žárlila na svou sestru a naléhala na Jákoba: „Dej mi syny! Nedáš-li, umřu.“ Jákob vzplanul proti Ráchel hněvem a okřikl ji: „Což mohu za to, že Bůh odpírá plod tvému životu?"

- Lábanův podvod je skutečně tragická událost. Kdo vydrží na někoho čekat sedm let? Ovšem jak to, že si Jákob podvodu nevšiml? Vysvětlení je to nejjednodušší, a sice svatební hody. Byla tma a Jákob byl opilý. Naštěstí na Ráchel nemusí čekat dalších sedm let, dostane ji za týden. Ovšem musí za ni dalších sedm let sloužit.

- Jákob nedovede Leu ocenit, ovšem Hospodin dovede – dává jí syna. Všimněme si, je to Hospodin, kdo dává děti. Při dnešních hlubších znalostech biologie ještě více víme o tom, jak mnoho je ohrožen život v lůně matky, kolik na něj číhá nebezpečí a že je vlastně zázrak, když se dítě nakonec narodí. I pro nás platí biblická zpáva: Děti jsou dra od Hospodina. Lea je oceněna aopět nahlížíme něco tragického na vztazích muže a ženy:

Leu oceňují jiní, jen ne ten, od koho by si to nejvíce přála. Lea se těší klamnou nadějí, že k ní děti připoutají i jejího muže.

- Cena ženy v primitivních společnostech do velké míry záleží na počtu dětí, které porodí. To je smysl 30. kapitoly. Dodnes pozorujeme tendenci lidí, kteří mají děti, mírně jízlivě připomínat tento fakt bezdětným. Tuto kapitolu stačí dětem podat ve stručnosti. Zajímavé je, co řekne Ráchel po narození prvního vytouženého syna: „Kéž mi Hospodin přidá ještě dalšího syna.“ Není to nevděk či nenasytnost; když se nám daří, máme s důvěrou od Boha očekávat další dobré dary a ne se strachem a obavami ulpívat na tom, co už máme – právě v tom je podstata lakomství.

- Narození prvního syna milované ženy vede Jákoba k rozhodnutí k návratu. Vlastně teprve teď dostal to, proč přišel: Má ženu, kterou chtěl a má z ní i dědice. Po dvaceti letech.

- Jákob získá svůj podíl vlastně trochu podvodem – nechává pářit své ovce s Lábanovými, ale Lábanovy se svými ne. Kromě toho zapojuje jakési čarování s pruty. Opět se tedy dopouští podvodu, ovšem po té, co byl sám Lábanem podveden. Je toázka, jak tuto část vyložit dětem – zřejmě bude stačit, že se Jákobovi prostě dařilo.

- Lábanovi synové začnou žárlit na Jákobův úspěch a vztahy ochladnou. Lea a Rebeka však stojí při Jákobovi, protože si pamatují, jak je otec prodal. Nemyslel na jejich blaho, ale na svůj zisk. Tím také na čas postavil sestry proti sobě. Zdá se v tuto chvíli, že sestry trochu prohlédli, že na vině rozbrojů memzi nimi a mezi nimi a Jákobem je veskutečnosti rodina – často to tak bývá.

- Nakonec tedy utečou. Je vidět, že víru táhne v rodině Jákob – Ráchel ukradne otcovy bůžky, nedokáže se od nich doloučit. Vtip je v tom, že právě ti bůžci, v které Ráchel doufá, je přivedou do potíží. Naopak, Hospodinovou zásluhou se jim nic nestane. Jákob s Lábanem si navzájem vyčtou co se dá. Ale Lábana obměkčí Bůh, také skze jeho vnoučata a dcery. Celá situace se řeší podle přísloví: Dobré ploty dělají dobré sousedy.

Kam dále
NŠ Louny
Cílová skupina
Školní
Katechetické cykly
NŠ Louny
Biblický odkaz (kat)

Genesis 29–31